

دانلود فایل کامل این پروپوزال به همراه منابع لاتین و فارسی WORD + PDF

عنوان پایان نامه

فارسی:

بررسی میزان توجه به مولفه های مسئولیت پذیری اجتماعی در محتوای برنامه درسی پایه ششم مقطع ابتدایی، در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

لاتین:

Investigating the level of attention to the components of social responsibility in the content of the sixth grade curriculum of the elementary school in the academic year 140۰-140۱

توجه: این فرم باید با مساعدت و هدایت استاد راهنما تکمیل شود.

(۱) اطلاعات مربوط به دانشجو

نام و نام خانوادگی: زینب میرزائی پور	شماره دانشجویی: ۹۹۴۱۸۳۲۷
دانشکده: علوم تربیتی و روانشناسی	رشته تحصیلی: علوم تربیتی
گرایش: مدیریت و برنامه ریزی آموزش عالی	
سال ورود ۱۳۹۹	بورسیه: ☐ مامور به تحصیل از: آزاد: ☐
آدرس و تلفن دائم: استان لرستان، شهرستان خرم آباد، خیابان علوی (پارک ساحلی)، روبروی اثر تاریخی قلعه فلک الافلاک، منزل میرزائی پور پلاک ۹۳	
۰۶۶۳۳۳۱۲۱۴۴	
آدرس و تلفن موقت:	

(۲) اطلاعات مربوط به استاد راهنما

نام و نام خانوادگی: اسماعیل جعفری	تخصص اصلی: استاد دانشگاه شهید بهشتی
تخصص جنبی:	
آخرین مدرک تحصیلی: دکترا	رتبه دانشگاهی: استاد

سنوات تدريس در دوره کارشناسی ارشد:	سنوات تدريس در دوره دکتری:
سمت فعلی:	محل خدمت:
آدرس و تلفن:	

(۳) اطلاعات مربوط به استاد مشاور اول

نام و نام خانوادگی:	تخصص اصلی:
آخرین مدرک تحصیلی:	رتبه دانشگاهی:
محل خدمت:	
سنوات تدريس در دوره کارشناسی ارشد و دکتری:	
آدرس و تلفن:	

(۴) اطلاعات مربوط به استاد مشاور دوم

نام و نام خانوادگی:	تخصص اصلی:
آخرین مدرک تحصیلی:	رتبه دانشگاهی:
محل خدمت:	
سنوات تدريس در دوره کارشناسی ارشد و دکتری:	
آدرس و تلفن:	

(۴) اطلاعات مربوط به پایان نامه

● عنوان پایان نامه

فارسی	بررسی میزان توجه به مولفه های مسئولیت پذیری اجتماعی در محتوای برنامه درسی پایه ششم مقطع ابتدایی، در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰
لاتین	Investigating the level of attention to the components of social responsibility in the content of the sixth grade curriculum of the elementary school in the academic year 140۰-140۱

فارسی	مسئولیت پذیری اجتماعی ، برنامه درسی ، تحلیل محتوا
لاتین	social responsibility, curriculum, content analysis
1-5	نوع تحقیق: ☐ بنیادی ☐ نظری ☐ کاربردی ☐ توسعه ای
2-5	تعداد واحد پایان نامه: ۴
3-5	مدت اجرا: ۳ ماه
4-5	تعریف و بیان مساله اصلی پژوهش: با نهادینه شدن نقش و اهمیت تعلیم و تربیت در توسعه جوامع و بالندگی نسل جوان و نوجوان تلاش های بسیاری برای قانونمند کردن این فرایند خطیر آغاز شده و تعلیم و تربیت به انشعابات متعددی تقسیم شده است. در این میان برنامه های درسی به عنوان قلب نظام تعلیم و تربیت و ابزاری در جهت تحقق اهداف آموزش و پرورش بیشتر مورد توجه قرار گرفته است. همچنین نظام تعلیم و تربیت در هر کشوری برای آنکه بتواند نقش مهم خود را ایفا کند، نیازمند ملاحظات است که از جمله می توان به اتخاذ اهداف و آرمان های صحیح با توجه به شرایط کشور و تجزیه این اهداف به اهداف خردتر در سطوح مختلف آموزش و پرورش اشاره کرد (نوری، احمدوند و غفاری، ۱۳۹۷). امروزه گسترش شهرنشینی، پیچیده شدن زندگی و روابط انسانی باعث شده تا مسئولیت پذیری اجتماعی به یک موضوع جامعه شناختی مهم تبدیل شود. موضوعی که در محیط های گوناگون سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و محیطی مورد توجه قرار می گیرد. مسئولیت پذیری اجتماعی نشان از تعهد، وظیفه و تعلی افراد و گروه ها دارد (حسن و لاند تامسون^۱، ۲۰۱۹)، در واقع مسئولیت پذیری اجتماعی نشان از تعهد در جهت پیشرفت جامعه است و انسان به عنوان موجودی اجتماعی وظایفی در قبال دیگر افراد جامعه دارد. این احساس تعهد یک ویژگی شخصیتی است و معمولاً به صورت رفتارهای ثابت در مجموعه رفتارهای

¹ Hassan, A., & Lund-Thomsen, P

اجتماعی شخص نمایان می شود، ارزش های اجتماعی همانند رفاه عمومی و مشارکت در حل مساله زمانی تحقق می یابد که در جامعه، افراد بیشتر احساس مسئولیت کنند (نی و وان و ارت^۱، ۲۰۱۵).

مفهوم مسئولیت اجتماعی از مفاهیمی است که پس از پایان جنگ جهانی دوم مورد توجه بسیاری از صاحب نظران، زمامداران، محققان، برنامه ریزان و مصلحین اجتماعی قرار گرفت؛ به طوری که این موضوع به پارادایمی غالب و مسلط در حوزه مدیریت، اداره شرکت ها و محافل دانشگاهی بدل شد (نوربخش و اکبریان، ۱۳۹۷). مسئولیت پذیری در قالب سه مؤلفه صورت بندی شده است. اولاً یادگیری انتخاب رفتارهایی است که نیازهای اساسی ما را برآورده کند، دوماً پذیرفتن پیامدهای رفتار خود و سوماً اینکه مانعی بر سر راه برآورده شدن نیازهای دیگران نباشد (محمدی و حکیمی، ۱۳۹۶).

مسئولیت اجتماعی توانایی به کار بردن دانش و مهارت هایی است که برای پیشرفت جامعه از طریق آموزش و تجربه بدست آمده است. توجه و خدمت به جهانیان از ویژگی های افراد مسئول است که از نظر اجتماعی خوب تربیت شده اند. نظام آموزش و پرورش یکی از سازمان های مهمی است که در پرورش و رشد اجتماعی افراد نقش کلیدی دارد. بر این اساس نحوه عملکرد این نهاد در فرایند رشد اجتماعی و پرورش همه جانبه قابلیت های دانش آموزان عاملی مؤثر است. امروزه رقابت شدید جوامع، محدودیت منابع، حفظ نظام ارزشی و فرهنگی گذشتگان، تعامل پویا با سایر ملل و فرهنگ ها، حضور مؤثر در صحنه های سیاسی ملی و بین المللی، حفظ و توسعه محیط زیست و مجموع عواملی از این قبیل که بی توجهی به آنها به فروپاشی و اضمحلال نظام سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و حتی زیست محیطی جوامع ملی و بین المللی منتهی خواهد شد، انسان را احاطه کرده است. این مجموعه حکایت از آن دارد که دنیای متعامل کنونی بیش از هر زمان دیگر نیازمند انسان هایی مسئول و مسئولیت شناس است (لئو و ووا^۲، ۲۰۱۶). منظور از مسئولیت پذیری اجتماعی همان پیوستگی و اتحاد میان فعالیت ها و ارزش های سازمان به گونه ای است که

¹ Ni, A., & VanWart, M

² Liu, S., & Wu, D

منافع کلیه ذینفعان منعکس شود. به عبارت دیگر سازمان باید همواره خود را جزیی از اجتماع بداند و نسبت به جامعه احساس مسئولیت داشته باشد و در جهت بهبود رفاه عمومی به گونه ای مستقل از منافع عمل نماید (خواجوی، دهقانی سعدی و روستا، ۱۳۹۷). همچنین مسئولیت اجتماعی به اقدامات مربوط به تعهدات اجتماعی و مجموعه ای از خواسته های اجتماعی اطلاق می گردد. مسئولیت های اجتماعی ممکن است به صورت های مختلفی برای بهبود وجهه سازمان در جامعه صورت پذیرد (امیدی، رضایی دولت آبادی، محمدشفیعی، ۱۳۹۵).

مدارس در قبال فرهنگ جامعه، نقش هایی دارند که یکی از مهم ترین آنها جامعه پذیری افراد از طریق برنامه های درسی رسمی و غیر رسمی است. سازمان ها باید به منظور نیل به پاسخگویی اجتماعی در مقابل ذینفعان و سایر افراد جامعه به دغدغه های جامعه در خصوص محیط زیست، امور اجتماعی و بشر دوستی اهمیت داده و بسته به فرهنگ سازمانی خاص خود به تدوین سیاست های مربوط به مسئولیت پذیری اجتماعی مبادرت ورزند (هودا، جاسمی، الاس، کودریاه، داچولفانی و جامساری^۱، ۲۰۱۸).

از آنجایی که نظام آموزشی در کشور ایران متمرکز است، یقیناً یکی از مولفه های مهم در آموزش مسائل اجتماعی، برنامه های درسی رسمی و به تبع آن کتاب و اسناد برنامه درسی است. این موارد جز مهمترین منابع و مراجع یادگیری می باشند و معلمان ناگزیر هستند که فعالیت های آموزشی خویش را بر اساس آنها متمرکز ساخته، دانش آموزان را نیز ملزم به خواندن و فهمیدن محتوای کتاب های درسی نمایند. کتابهای درسی در نظام آموزشی متمرکز با امتحانات هماهنگ از اهمیت خاصی برخوردار است و در این نوع نظام آموزشی فراگیران باید تمامی مطالب موجود در کتاب های درسی را مطالعه کرده و یاد بگیرند تا امکان موفقیت آموزشی برای آنها فراهم گردد (هاشمی و هاشمی، ۱۳۹۵).

مسئولیت پذیری اجتماعی در برنامه درسی را می توان به سه بعد کلی طبقه بندی کرد. اولین و مهمترین آن بعد شناختی است. این بعد در مورد برنامه درسی نشان میدهد که برنامه های درسی رشد دهنده مسئولیت پذیری اجتماعی باید متناسب با سطح درک دانش آموزان،

¹ Huda, M., Jasmi, K. A., Alas, Y., Qodriah, S. L., Dacholfany, M. I., & Jamsari, E. A

اطلاعات لازم را پیرامون ماهیت جامعه، عناصر دخیل در آن، نقش انسان در حفظ و تداوم جامعه و انواع مسئولیت های اجتماعی را در اختیار آنها قرار دهند (شوارتز^۱، ۲۰۱۷). این بعد به استدلال اشاره دارد که مواجه ساختن دانش آموزان با بحران ها و تعارضات و استدلال پیرامون مسئولیت های اجتماعی موجب خواهد شد، تعادل عقلانی او بهم خورده و این امر فرایند خودنظم جویی و تعادل یابی را در کودکی به جریان می اندازد. در این فرایند با بهره گیری از امکانات ذهنی و استدلال های عقلانی راه حل های دقیق و ماندگاری برای مسائل پیدا می کند. ماحصل رعایت ملاحظات بعد شناختی در طراحی عناصر برنامه درسی رشد دهنده مسئولیت پذیری اجتماعی تدوین اهدافی پیرامون انواع مسئولیت های اجتماعی در سطوح عالی مهارت های عقلانی، محتوایی فعال و زمینه ساز برای تحلیل و بررسی مسائل و موضوعات اجتماعی و شیوه های تدریس مناسب برای رشد مهارت های عقلانی و دستیابی به پردازش موقعیت های اجتماعی خواهد بود (شوبرت ریچل، ابرلی، لاولور، ابات، تامسون^۲ و همکاران، ۲۰۱۵). دومین بعد آن بعد عاطفی است. این بعد ایجاد انگیزه، نگرش و عواطف مثبت نسبت به انواع مسئولیت های اجتماعی را دربر می گیرد؛ به طوری که فرد نسبت به پذیرش انواع مسئولیت های اجتماعی و ایفای فعالانه آنها در صحنه جامعه برانگیخته می شود. چون که عواطف مثبت انرژی لازم برای انجام فعالیت ها را تأمین می نمایند. در واقع نحوه و چگونگی طراحی و اجرای برنامه درسی رشد دهنده مسئولیت پذیری اجتماعی باید چنان باشد که در در مخاطب نسبت به موضوع مورد توجه عواطف مثبت ایجاد کند. این عواطف به وسیله ایجاد انگیزش و به عنوان عوامل تقویت کننده بر نحوه اجرای رفتار اجتماعی فرد مؤثر خواهد بود (سبحانی نژاد و آبنیکی، ۱۳۹۱). سومین بعد آن بعد عملکردی است. در این بعد برنامه های درسی رشد دهنده مسئولیت پذیری اجتماعی باید دانش آموز را به طور عملی با عملکرد مسئولانه اجتماعی آشنا کرده، مهارت های اجتماعی لازم برای حضور مطلوب در صحنه های اجتماعی را در او رشد دهد (چوانگ و هوانگ^۳، ۲۰۱۸).

¹ Schwartz, M. S

² Schonert-Reichl, K. A., Oberle, E., Lawlor, M. S., Abbott, D., Thomson, K

³ Chuang, S. P., & Huang, S. J

پژوهش های بسیار اندک و پراکنده ای درباره مسئولیت پذیری اجتماعی انجام شده و پژوهشی به بررسی مولفه های مسئولیت های اجتماعی در محتوای برنامه درسی پایه ششم مقطع ابتدایی نپرداخته است. در ادامه مهمترین پژوهش های انجام شده در این زمینه ارائه می گردد.^۱ گاندوز (۲۰۱۷) ضمن پژوهشی گزارش کرد که دانش آموزان نیاز به اعتماد به معلمان از جنبه رویکرد حرفه ای خود دارند و اعتماد دانش آموزان به معلمان متناسب با احساس مسئولیت معلمان نسبت به یادگیری دانش آموزان افزایش می یابد. نلسون و بیانکو^۲ (۲۰۱۳) نیز ضمن پژوهشی خاطر نشان کردند که در مدرسه مسئولیت پذیری از طریق شناخت و احترام به نیازهای خود و گروه مورد بررسی قرار می گیرد. شامیر^۳ (۲۰۰۴) معتقد است که درباره مفهوم مسئولیت پذیری اجتماعی و ابعاد آن کثرت نظرات و تفاسیر وجود دارد، اما نکته مشترک همه مطالعات انجام شده در این حوزه توجه فراگیر محققان به رعایت الزامات محیطی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی در آموزش مسئولیت پذیری اجتماعی می باشد. انق، ناطقی و عباس (۱۳۹۷) در مطالعه ای نشان دادند که مولفه های مسئولیت های اجتماعی مطلوب شناختی، عاطفی و عملکردی جهت برنامه درسی مطالعات اجتماعی دوره ابتدایی ایران شامل مسئولیت پذیری اجتماعی - دینی، مسئولیت پذیری اقتصادی، مسئولیت پذیری فرهنگی، مسئولیت پذیری سیاسی، مسئولیت پذیری زیست محیطی، مسئولیت پذیری شهروندی - اجتماعی و مسئولیت پذیری سازمانی - شغلی بود.

به طور کلی پیشینه بررسی شده نشان از کم مایه بودن ادبیات پژوهشی در زمینه مسئولیت پذیری اجتماعی و مولفه های آن با هدف بهبود رفتارهای اجتماعی دانش آموزان و در نتیجه کاهش هزینه های اجتماعی غیر مستقیم جامعه، استفاده از یافته های پژوهش به منظور ارزشیابی عملکرد معلمان و مدارس در راستای رشد مسئولیت پذیری اجتماعی دانش آموزان دوره ابتدایی و همچنین بهره گیری از یافته های پژوهش توسط سازمان ها و مؤسسات دیگر که مرتبط به امور کودکان و نوجوانان در شکور فعالیت می کنند جهت آشنایی با زمینه های بهره گیری از مشارکت دانش آموزان در صحنه ها و موقعیت های مختلف اجتماعی در داخل و خارج از مدرسه ضرورت انجام پژوهش هایی از این دست را

¹ Gunduz, M

² Nelson, D., & Bianco, C

³ Shamir, R

گوشزد می کند. همچنین پراکندگی پژوهش ها در حوزه مسئولیت پذیری نیز لزوم اجرا و بررسی های بیشتر در این حوزه را نشان می دهد (رمضانی نژاد، نظری و ملایی، ۱۳۹۵)، از آنجا که مسئولیت پذیری بخش مهمی از رشد اجتماعی افراد است و پرورش روحیه مسئولیت پذیری نیز از اهداف اجتماعی آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران می باشد، لذا لازم است به این جنبه از ویژگی های دانش آموزان در نظام آموزشی و به خصوص در برنامه و کتاب های درسی دوره ابتدایی که از دوره های مهم و حساس شکل گیری شخصیت دانش آموزان است، توجه بیشتری شود. بر همین اساس پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سوال است که به چه میزان به مولفه های مسئولیت پذیری اجتماعی در محتوای برنامه درسی پایه ششم مقطع ابتدایی، در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ توجه شده است؟	5-5 ضرورت و اهمیت انجام پژوهش: نظام آموزش و پرورش یکی از سازمان های مهم است که در پرورش و رشد اجتماعی افراد نقشی کلیدی دارد. بر این اساس نحوه عملکرد این نهاد، در فرایند رشد اجتماعی و پرورش همه جانبه قابلیت های دانش آموزان عاملی مؤثر است. روشن است که حرکت نظام آموزش و پرورش به سوی کارایی و اثربخشی، تاحد زیادی مرهون شناخت این نظام از مخاطبان خود، امکانات و توانمندی های بالقوه آنها، ضرورت ها و نیازهای اجتماعی پیرامون و فلسفه اعتقادی و اجتماعی حاکم بر جامعه است. انسان دارای ابعاد مختلف شناختی، اجتماعی، عاطفی، اخلاقی و جسمانی است. بنابراین، نظام آموزش و پرورش لازم است، به تمامی ابعاد مذکور توجه کرده، زمینه را برای رشد و اعتلای آنها فراهم آورد. توجه تک بعدی به ابعاد مذکور، توجهی ناقص و نارسا است که خود می تواند به معنای استفاده نکردن از امکانات و به تبع آن حرکت به سوی هدفی ناقص باشد. به این دلیل نظام آموزشی مؤثر، نظامی خواهد بود که تلاش کند، به حداکثر وجوه و زوایای وجود آدمی اشراف پیدا کند. توجه نکردن به شرایط، اقتضائات و ضروریات زندگی اجتماعی انسانها نیز، نظام آموزشی را به مسیر ناصواب و محصولات آن را به کالاهایی بی
--	---

مصرف تبدیل خواهد کرد. دنیای امروز، بیش از هر زمان دیگر، نیازمند انسان هایی است که بتواند به طور مؤثر در صحنه های مختلف اجتماعی حاضر شده و در کنار هموعان خود، به وظایف جمعی خویش عمل کنند.

امروزه رقابت شدید جوامع، محدودیت منابع، حفظ نظام ارزشی و فرهنگی گذشتگان، تعامل پویا با سایر ملل و فرهنگ ها، حضور مؤثر در صحنه های سیاسی ملی و بین المللی، حفظ و توسعه محیط زیست طبیعی و مجموعه عواملی از این قبیل که بی توجهی به آنها به فروپاشی واضمحلال نظام های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و حتی زیست محیطی جوامع ملی و بین المللی منتهی خواهد شد، انسان متمدن را احاطه کرده است. این مجموعه حکایت از آن دارد که دنیای منعامل کنونی بیش از هر زمان دیگر نیاز مند انسان هایی مسئول و مسئولیت شناس است. به علاوه در کنار این دو، ملاحظه مبانی اعتقادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه ایرانی نیز نشان دهنده این حقیقت خواهد بود که انسان در نظام اعتقادی اسلام، انسان مسئول است.

نظام آموزش و پرورش لازم است به طور جامع و همه جانبه به تربیت قابلیت های انسانی توجه کند. آنچه در تربیت قابلیت های انسانی مقصود و محور خواهد بود، ضروریات زندگی جمعی و ارزش های حاکم بر جامعه اعتقادی است. البته، در این راه تربیت بعد اجتماعی او نباید به فراموشی سپرده شود و یا این که در سایه سایر ابعاد و از جمله بعد شناختی کمرنگ شود. حساسیت توجه به بعد اجتماعی، به خصوص در شرایط و زمانه کنونی، بیش از هر زمان دیگر برای جامعه ایرانی حیاتی است. بی توجهی به این بعد، ضمن توجه نکردن به بعدی اساسی از ابعاد مخاطبان نظام آموزشی، موجب خواهد شد انسان هایی شکل یابند که احتمالاً دارای تخصص های مختلف در رشته های گوناگون علمی شده اند، اما تعهدی نسبت به هموعان خود در جامعه ندارند. به این دلیل لازم است تلاش نظام آموزشی ضمن توجه به سایر ابعاد انسانی، به بعد اجتماعی و در این بین به رشد صفات حساسی از جمله مسئولیت پذیری اجتماعی نیز متوجه باشد (سبحانی نژاد، ۱۳۷۹).

همچنین با توجه به ضرورت و اهمیت مسئولیت پذیری اجتماعی اگر تعلیم و تربیت به دنبال تربیت نسل آینده به گونه ای اجتماعی و رشد یافته است به ناچار باید به مساله

مسئولیت پذیری اجتماعی به عنوان یکی از زمینه های فعالی خود توجه کند و واضح است که برنامه درسی بستری مناسب برای پرورش این نوع از مهارت های اجتماعی خواهد بود. از این رو قرار دادن مولفه های مسئولیت پذیری اجتماعی در عناصر برنامه درسی یعنی اهداف، محتوا، روش های آموزش و شیوه های ارزیابی به منظور رشد مسئولیت پذیری اجتماعی در فراگیران امری اجتناب ناپذیر است. بنابراین روشن است که امروزه بحث ضرورت توجه به مسئولیت پذیری اجتماعی در نظام آموزشی برای همگان موضوع مقبول و انکار ناپذیری بوده به ویژه اینکه در این بین نقش برنامه درسی اهمیت خاصی دارد. بنابراین پژوهش حاضر با هدف بررسی میزان توجه به مولفه های مسئولیت پذیری اجتماعی در محتوای برنامه درسی پایه ششم مقطع ابتدایی، در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ انجام گرفت.	
6-5 سابقه انجام پژوهش (مبانی نظری و پیشینه): انسان موجودی اجتماعی است که از لحظه تولد تا آخر عمر در اجتماع به سر می برد و همواره در تعامل با انسان های دیگر است. وی همواره باید بیاموزد که چگونه در جمع زندگی کند و نیازهای خود را ارضا نماید. این امر نیازمند یک سری مهارت های اجتماعی است که فرد طی فرایند یادگیری و جامعه پذیری آنها را فرامی گیرد و یادگیری درست آنها می تواند به شکل گیری مسئولیت پذیری اجتماعی منجر شود (ایمان و جلائیان بخشنده، ۱۳۸۹: ۳۷). مرگلر و همکاران (۲۰۰۷)^۱ معتقدند که مسئولیت پذیری در معنای توانایی نظم دادن به تفکرات احساسات و رفتار فردی همراه با اراده و قدرت انتخابگری خود به عنوان مسئول و پاسخگوی اصلی پیامدهای فردی و اجتماعی آن می باشد. همچنین سبحانی نژاد و فردانش (۱۳۷۹) با تأکید بر نقش و رسالت نهادهای آموزشی در زمینه مسئولیت پذیر کردن یادگیرندگان، این مسئولیت ها را شامل ابعاد اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، مدنی و زیست محیطی می دانند و معتقدند که آموزش و برنامه های درسی مرتبط با مسئولیت پذیری باید بتوانند عملاً شناخت ها، عواطف و مهارت های (عملکردها) لازم را در این زمینه در فراگیران به وجود آورد. مسئولیت پذیری اجتماعی	

مسئولیت و مسئولیت‌پذیری اجتماعی یکی از الزامات اساسی نظام آموزش و پرورش تلقی می

شود. طبق دیدگاه ویگوتسکی^۱ (۱۹۷۸) و بندورا^۲ (۱۹۷۷) تعامل اجتماعی منشاء اجتناب ناپذیر رشد ذهنی کودکان است. در تعامل با دیگران، کودکان چگونگی رفتار کردن و قضاوت کردن را یاد می گیرند.

بنا به نظر فورد^۳ (۱۹۸۵) مسئولیت‌پذیری اجتماعی هماهنگی با قوانین اجتماعی و برآورده ساختن انتظاراتی است که جامعه از فرد دارد

ممری و همکارانش^۴ (۲۰۰۵) "مسئولیت اجتماعی را حفاظت و بهبود کیفیت زندگی تعریف کرده‌اند و براین باورند که مسئولیت اجتماعی جمعی، مجموعه‌ای از روابط پذیرفته شده عمومی، تعهدات و وظایفی است که در ارتباط با رفاه جامعه قرار می گیرد"

در این رابطه مرگلر و همکارانش (۲۰۰۷) مطرح می کنند که مسئولیت‌پذیری اجتماعی بعدی از مسئولیت فردی است چراکه مسئولیت‌پذیری فردی که بر فرد تمرکز دارد در بستر اجتماعی اتفاق می افتد و فرد مسئولیت‌پذیر می داند که چطور تصمیماتش بر دیگران در جامعه اثر می گذارد.

ابعاد و مؤلفه‌های مسئولیت‌پذیری اجتماعی

بعد از شناخت و طبقه بندی انواع مسئولیت‌های اجتماعی، صاحب‌نظرانی چون برمن^۵ (۱۹۹۰)،

ایزارد^۶ (۱۹۹۷)، پرکینز و میلر^۷ (۱۹۹۴) سه بعد شناختی، عاطفی و عملکردی را برای مسئولیت‌پذیری اجتماعی مطرح می کنند

بعد شناختی

این بعد، به میزان و نحوه آگاهی و شناخت افراد نسبت به مسئولیت اجتماعی اشاره دارد که این "رشد آگاهی و معرفت نسبت به مسئولیت‌های اجتماعی درحقیقت مطلع کردن از ماهیت جامعه و ضرورت تلاش افراد برای انجام دادن وظایف و رسالت‌های اجتماعی خویش است و بی توجهی به

¹ Vygotsky

² Bandura

³ Ford

⁴ Memery et al

⁵ Berman

⁶ Izard

⁷ Perkins & Miller

رشد آگاهی‌ها و ایجاد نکردن معرفت لازم نسبت به انواع مسئولیت‌های اجتماعی به معنای فقدان شکل‌گیری اولین مبنای ایفای مسئولیت اجتماعی است (پورتا و همکاران به نقل از ایزدی و شمامی، ۱۳۸۸).

بعد عاطفی

ایزارد (۱۹۹۷) معتقد است دومین بعد اساسی مسئولیت‌پذیری اجتماعی، ایجاد نگرش، انگیزه و عواطف مثبت نسبت به انواع مسئولیت‌های اجتماعی است به طوری که فرد نسبت به پذیرش انواع مسئولیت‌های اجتماعی و ایفای فعالانه آنها در سطح جامعه برانگیخته می‌شود.

بعد عملکردی

سومین بعد قابل توجه در آموزش مسئولیت‌پذیری اجتماعی بعد عملکردی است (ایزدی و شمامی، ۱۳۸۸). در این بعد از برنامه درسی رشد دهنده مسئولیت‌پذیری اجتماعی باید دانش آموزان را به طور عملی با عملکرد مسئولانه اجتماعی آشنا کرده، مهارت‌های اجتماعی لازم برای حضور مطلوب در صحنه‌های اجتماعی را در او رشد دهند.

پیشینه تحقیق :

تحقیقات داخلی

انق، ناطقی و عباس (۱۳۹۷) پژوهشی با هدف شناسایی مولفه‌های مسئولیت‌های اجتماعی مطلوب شناختی، عاطفی و عملکردی جهت برنامه درسی مطالعات اجتماعی دوره ابتدایی ایران انجام دادند. این مطالعه توصیفی - تحلیلی و از نوع کیفی بود. جامعه پژوهش شامل کتاب پایه چهارم تا ششم ابتدایی و خبرگان برنامه‌ریزی درسی بودند. نمونه پژوهش کتاب‌های پایه چهارم، پنجم و ششم و ۲۰ نفر از خبرگان برنامه‌ریزی درسی بودند که با روش هدفمند انتخاب شدند. داده‌ها با روش‌های مصاحبه، فیش‌برداری، چک‌لیست‌های محقق‌ساخته سیاهه تحلیل محتوای کتاب‌های درسی مطالعات اجتماعی دوره ابتدایی ایران و سیاهه تحلیل محتوای کتاب‌های راهنمای تدریس جمع‌آوری و با استفاده از تکنیک دلفی به روش تحلیل محتوی تحلیل شدند. روایی صوری و محتوایی ابزار با نظر متخصصان و پایایی آن با روش کدگذاری تایید شد. نتایج نشان داد که مولفه‌های مسئولیت‌های اجتماعی مطلوب شناختی، عاطفی و عملکردی جهت برنامه درسی مطالعات اجتماعی دوره ابتدایی

ایران شامل مسئولیت‌پذیری اجتماعی - دینی، مسئولیت‌پذیری اقتصادی، مسئولیت‌پذیری فرهنگی، مسئولیت‌پذیری سیاسی، مسئولیت‌پذیری زیست محیطی، مسئولیت‌پذیری شهروندی - اجتماعی و مسئولیت‌پذیری سازمانی - شغلی بود.

پودینه، حسینقلی زاده و مهران (۱۳۹۷) پژوهشی با هدف مسئولیت‌پذیری اجتماعی مدرسه؛ مطالعه موردی: دو مدرسه متوسطه دخترانه شهر مشهد انجام دادند. برای دستیابی به این هدف از روش مطالعه موردی استفاده شده است. خبرگان اصلی شامل مدیران مدارس، معلمان، دانش‌آموزان و والدین آنها بودند. علاوه بر این، برای جمع‌آوری داده‌ها از گروه کانونی، مصاحبه نیمه-ساخت‌یافته، مشاهده و بررسی اسناد استفاده شد. داده‌ها به شیوه تفسیری در فرایند کدگذاری تحلیل شده است. نتایج نشان می‌دهد ابعاد اجتماعی - سیاسی، اخلاقی - فرهنگی، قانونی، اقتصادی و زیستی مهمترین ابعاد مسئولیت‌پذیری اجتماعی مدرسه معرفی شده‌اند. در نتیجه، یکصد و یازده مؤلفه مسئولیت‌پذیری اجتماعی مدرسه شناسایی و استخراج شد. نتایج حاصل از مطالعه دو مدرسه با هدف بررسی چگونگی تحقق مسئولیت‌پذیری اجتماعی نشان می‌دهد توجه به ابعاد اجتماعی - سیاسی، اخلاقی - فرهنگی و قانونی بیش از ابعاد زیست-محیطی و اقتصادی بوده است.

سبحانی نژاد و آب نیکی (۱۳۹۱) پژوهشی با هدف بررسی میزان توجه به مؤلفه‌های مسئولیت‌پذیری اجتماعی در محتوای برنامه درسی دوره متوسطه نظری ایران در سال ۱۳۸۹-۱۳۹۰ به روش توصیفی از نوع تحلیل محتوی انجام دادند. نمونه پژوهش، شامل ده کتاب سال سوم آموزش متوسطه در سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۹۰ بود. عمده ترین یافته‌ها ی پژوهش عبارت بودند از: ۱. انواع و ابعاد مسئولیت‌های اجتماعی قابل بررسی در محتوای برنامه درسی را می‌توان به هفت نوع و سه بعد تقسیم کرد که شامل مسئولیت‌های؛ دینی - اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، شهروندی - اجتماعی، زیست محیطی و سازمانی - شغلی در ابعاد سه گانه شناختی، عاطفی و عملکردی بود. ۲. از مجموع ۱۱۳۸۷ مورد، عبارات و مضامین مندرج در کتاب‌های نمونه مورد بررسی دوره متوسطه نظری سال ۹۰-۱۳۸۹، ۵۴۶ فراوانی، یعنی ۴/۸٪ به مؤلفه‌های مطرح در انواع و ابعاد سه گانه مسئولیت‌های اجتماعی توجه شد. ۳. بیشترین درصد عبارات و مضامین در کتاب‌های

تحلیل شده به نسبت مجموع ۱۳۸۷ مورد؛ در کتاب مطالعات اجتماعی با یک درصد و کمترین درصد نیز به همین نسبت، به کتاب روان شناسی، با ۰/۱٪ اختصاص داشت و به نسبت مجموع ۵۴۶ فراوانی، در کتاب های نمونه مورد بررسی نیز، کتاب مطالعات اجتماعی، با ۲۰/۳٪ و کتاب روان شناسی، با ۲/۹٪ به ترتیب بیشترین و کمترین درصد را به خود اختصاص داده اند.

تحقیقات خارجی

گاندوز^۱ (۲۰۱۷) ضمن پژوهشی گزارش کرد که دانش آموزان نیاز به اعتماد به معلمان از جنبه رویکرد حرفه ای خود دارند و اعتماد دانش آموزان به معلمان متناسب با احساس مسئولیت معلمان نسبت به یادگیری دانش آموزان افزایش می یابد.

نلسون و بیانکو^۲ (۲۰۱۳) نیز ضمن پژوهشی خاطر نشان کردند که در مدرسه مسئولیت پذیری از طریق شناخت و احترام به نیازهای خود و گروه مورد بررسی قرار می گیرد.

جاسون^۳ (۲۰۱۳) در تحقیقی با عنوان « ساختار مدرسه، مسئولیت پذیری جمعی و خوش بینی و تأثیر آن روی عملکرد تحصیلی» دریافت که ساختار مدرسه و مسئولیت پذیری جمعی هر کدام از طریق خوش بینی تأثیر غیرمستقیم روی عملکرد تحصیلی دانش آموزان دارد.

جین و درزدنکو^۴ (۲۰۱۰)، در پژوهشی در رابطه بین اخلاقیات، مسئولیت پذیری اجتماعی و عملکرد سازمانی به این نتیجه رسیدند که مدیران سازمان های نظام یافته در مقایسه با سازمان های ماشین بنیاد، سطح مسئولیت پذیری اجتماعی و اخلاقیات بالایی دارند.

جکسون و وید^۵ (۲۰۰۵)، در تحقیقی به بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و حس مسئولیت در بین افراد پلیس و اثر آن بر فعالیت حرفه ای پلیس پرداختند. نتایج نشان می دهد که سرمایه اجتماعی ارتباط معناداری با حس مسئولیت و فعالیت حرفه ای پلیس دارد.

شامیر^۱ (۲۰۰۴) معتقد است که درباره مفهوم مسئولیت پذیری اجتماعی و ابعاد آن کثرت

¹ Gunduz, M

² Nelson, D., & Bianco, C

³ Jason

⁴ Jin & Drozdenko

⁵ Jackson & Wade

نظرات و تفاسیر وجود دارد، چامورو و همکارانش^۲ (۲۰۰۳) طبق تحقیقات خود متوجه شدند وظیفه‌شناسی، نظم‌پذیری و مسئولیت‌پذیری با عملکرد تلاش به منظور پیشرفت رابطه دارد.	
7-5 هدف های انجام پژوهش (هدف کلی و هدفهای ویژه): هدف کلی پژوهش: شناسایی مولفه های مسئولیت پذیری اجتماعی در محتوای برنامه درسی پایه ششم مقطع ابتدایی اهداف جزئی ۱. شناسایی انواع و ابعاد نگرش جامع مسئولیت پذیری اجتماعی ۲. تعیین مؤلفه های مطرح در انواع و ابعاد مسئولیت پذیری اجتماعی ۳. تعیین میزان توجه به مؤلفه های مطرح در انواع و ابعاد نگرش جامع مسئولیت پذیری اجتماعی در محتوای برنامه درسی پایه ششم مقطع ابتدایی ۴. تعیین بیشترین و کمترین میزان توجه به مؤلفه های مطرح در انواع و ابعاد نگرش جامع مسئولیت پذیری اجتماعی در محتوای برنامه درسی پایه ششم مقطع ابتدایی	
8-5 فرضیه ها یا سوال های پژوهش:	

¹ Shamir, R

². Chamorro et al

۱. انواع و ابعاد نگرش جامع مسئولیت پذیری اجتماعی کدام است؟ ۲. به چه میزان به انواع و ابعاد نگرش جامع مسئولیت پذیری اجتماعی در محتوای هر یک از کتاب های درسی نمونه مورد بررسی پایه ششم مقطع ابتدایی توجه شده است؟ ۳. بیشترین و کمترین میزان توجه به انواع و ابعاد سه گانه مسئولیت پذیری اجتماعی، در هر یک از کتاب های نمونه مورد بررسی، چگونه بوده است؟ ۴. بیشترین و کمترین میزان توجه به انواع و ابعاد سه گانه مسئولیت های اجتماعی، در مجموع کتاب ها، چگونه بوده است؟	
روش پژوهش: با توجه به ماهیت موضوع، روش پژوهش توصیفی و از نوع تحلیل محتوی خواهد بود.	9-5

ابزار گردآوری اطلاعات با ذکر روایی و پایایی آنها: از چک لیست تحلیل محتوای محقق ساخته مبتنی بر مبانی علمی مسئولیت پذیری اجتماعی احصاء شده، به عنوان ابزار اندازه گیری استفاده خواهد شد. به منظور تدوین چک لیست تحلیل محتوای کتاب های درسی در زمینه مسئولیت پذیری اجتماعی، ابتدا تعداد جالب توجهی از منابع نظری و پژوهشی مرتبط در حوزه های آموزش و پرورش بررسی خواهد شد و مؤلفه های مسئولیت پذیری از آنها استخراج شد و پس از تعیین روایی و پایایی آن تحلیل محتوا انجام خواهد شد. برای حصول اطمینان از روایی، از روش روایی صوری، محتوایی و نظر متخصصان استفاده خواهد شد. به این ترتیب که فرم اولیه تحلیل محتوی، که شامل کلیه مؤلفه های مفهومی مسئولیت پذیری اجتماعی در ابعاد سه گانه بود، در اختیار تعدادی از صاحب نظران و برنامه ریزان درسی برای تغییر و اصلاح قرار گرفت که پس از اعمال نظرات آن ها چک لیست تحلیل محتوی طراحی	10-5
---	------

خواهد شد.	
جامعه آماری، روش نمونه گیری و حجم نمونه: جامعه پژوهش حاضر شامل کلیه کتاب های درسی پایه ششم مقطع ابتدایی در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود. در این پژوهش از روش نمونه گیری هدفمند استفاده خواهد شد و نمونه مورد بررسی شامل ده کتاب از کتب دوره متوسطه نظری شامل؛ قرآن - هدیه های آسمان، فارسی، مطالعات اجتماعی در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود که با توجه به ارتباط محتوایی کتاب ها با حیطه موضوعی مورد بررسی (مسئولیت های اجتماعی) انتخاب خواهند شد.	11-5
مراحل اجرایی پژوهش: با توجه به مبنای نظری و پژوهشی مسئولیت پذیری اجتماعی، مولفه های آن استخراج و انواع و ابعاد آن بررسی خواهد شد در مرحله بعد فرم تحلیل محتوا برنامه درسی پایه ششم در قالب هفت نوع مولفه مسئولیت اجتماعی در ابعاد سه گانه شناختی، عاطفی، عملکردی تهیه و به تعیین روایی و پایایی آن از طریق اجرای آزمایشی آن در اختیار صاحب نظران این حوزه انجام خواهد گرفت و در مرحله آخر با توجه به عبارات مندرج در مثال ها، موضوع های درسی، پرسش ها، تصاویر، جداول، و تمرینات و مضامین مندرج در تصاویر کتاب های درسی به استخراج فراوانی مفاهیم مرتبط با مسئولیت پذیری اجتماعی خواهیم پرداخت.	12-5
روش تجزیه و تحلیل اطلاعات: روش تجزیه و تحلیل اطلاعات، روش کیفی و به کمک تحلیل محتوای متن که یکی از روشهای علمی برای بررسی محتوای مدارک اسنادی انجام خواهد گرفت. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آمار توصیفی (شامل : جدول فراوانی ، میانگین ، درصد و نمودار) استفاده خواهد شد	13-5
چه کاربردهایی از انجام این پژوهش متصور است؟	14-5

	نتایج حاصل از این پژوهش می تواند راهنمای کاربردی مفید برای دست اندرکاران تعلیم و تربیت داشته باشد.
15-5	استفاده کنندگان از نتیجه پایان نامه (اعم از موسسات آموزشی، پژوهشی، دستگاههای اجرایی و غیره) معلمان، برنامه ریزان آموزشی، دانش آموزان، سازمان آموزش و پرورش
	جنبه جدید بودن و نوآوری طرح در چیست؟ با توجه به مطالعات قبلی : پژوهشی در سال ۱۳۷۹ مسئولیت پذیری اجتماعی در محتوای درسی پایه های سوم و چهارم ابتدایی ، و پژوهشی دیگر در سال ۱۳۹۰ مسئولیت پذیری اجتماعی در محتوای درسی برخی از کتب در مقطع متوسطه انجام گرفته شده ، ولی تا کنون راجع به مسئولیت پذیری اجتماعی در محتوای درسی پایه ششم پژوهشی انجام نشده است.
امضاء استاد راهنما	

(۶) ملاحظات اخلاقی (چنانچه رعایت هر مورد از ملاحظات اخلاقی در انجام پژوهش و فرآیند جمع آوری داده ها ضروری است ذکر شود): اینجانب تعهد میکنم تمام ملاحظات اخلاقی مربوط به این پژوهش شامل موارد عمومی (عدم رونویسی از پژوهش های انجام شده، محرمانه نگه داشتن اطلاعات فردی شرکت کنندگان در پژوهش، ارجاع دهی مناسب به منابع مورد استفاده و کسب رضایت شرکت کنندگان) و موارد اختصاصی (بسته به نوع پژوهش توسط دانشجو و استاد راهنما تعیین می شود) را رعایت نمایم. امضاء دانشجو
--

دانلود فایل کامل این پروپوزال به همراه منابع لاتین و فارسی WORD + PDF

(۸) محل امضاء

نام و نام خانوادگی دانشجو: زینب میرزائی پور	امضاء	تاریخ
نام و نام خانوادگی استاد راهنما: اسماعیل جعفری	امضاء	تاریخ
نام و نام خانوادگی استاد مشاور اول	امضاء	تاریخ
نام و نام خانوادگی استاد مشاور دوم	امضاء	تاریخ

(۹) صورتجلسه کمیته تخصصی گروه

موضوع تخصیص پایان نامه خانم/آقای زینب میرزائی پور دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد * □ دکتری
 رشته: علوم تربیتی □ گرایش: مدیریت و برنامه ریزی آموزش عالی

تحت عنوان: بررسی میزان توجه به مولفه های مسئولیت پذیری اجتماعی در محتوای برنامه درسی پایه ششم مقطع ابتدایی، در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

در جلسه مورخ کمیته تحصیلات تکمیلی گروه مطرح شد و مورد تصویب اعضاء به شرح ذیل قرار گرفت.

ردیف	نام و نام خانوادگی	رتبه دانشگاهی	نوع رای	توضیحات	امضاء
1					
2					
3					
4					
5					
6					

					7
--	--	--	--	--	---

نام و نام خانوادگی مدیر گروه	امضاء	تاریخ

[دانلود فایل کامل این پروپوزال به همراه منابع لاتین و فارسی WORD + PDF](#)